
Vatsagulmamahatmye Nrisimha Akhyanam

వత్సగుల్మమాహాత్మ్యే నృసింహ ఆఖ్యానమ్

Document Information

Text title : Vatsagulmamahatmye Nrisimha Akhyanam

File name : vatsagulmamAhAtmyenRRisiMhaAkhyAnam.itx

Category : vishhnu, dashAvatAra, mAhAtmya, padmapurANa, viShNu

Location : doc_vishhnu

Proofread by : M K Barman

Description/comments : nRRisiMhakosha 2 upAsanA khaNDa. padmapurANe vatsagulmamAhAtmyAntargatam

Latest update : August 4, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 4, 2025

sanskritdocuments.org

వత్సగుల్మమాహాత్మ్యే నృసింహ ఆఖ్యానమ్

రాజోవాచ-

భగవంశ్శోతృమిచ్ఛామి తీర్థానాం విస్తరం పునః ।
ఆశ్రమాన్తర్గతానాం చ బాహ్యానాం చ విశేషతః ॥ ౧॥

వ్యాస ఉవాచ-

శ్రుత్వా మునిర్నృపేణోక్తం వచః పరమశోభనమ్ ।
నృసింహతీర్థమాహాత్మ్యం వక్తుం సముపచక్రమే ॥ ౨॥

వసిష్ఠ ఉవాచ-

రాజన్ వదామి తే సర్వం తీర్థజాతకథానకమ్ ।
శ్రుణు చైకమనాస్త్యం హి గదతో విస్తరేణ మే ॥ ౩॥

మల్లికార్జునతః పూర్వం తీర్థం పుణ్యతమం మహత్ ।
నారసింహస్య దేవస్య మూర్తిశ్చాతిశోభనా ॥ ౪॥

తస్మిన్స్తీర్థే నరః స్నాతి నృసింహం యశ్చ పశ్యతి ।
తస్య నాస్తి భయం క్వాపి దుఃఖం దారిద్ర్యమేవ చ ॥ ౫॥

భక్త్యా జపతి దేవేశం నృసింహం భక్తకామదమ్ ।
స యాతి మనుజో ధీరస్తద్విష్ణోః పరమం పదమ్ ॥ ౬॥

అత్ర తే వర్ణయిష్యామి కథాం పాపప్రణాశినీమ్ ।
యాం శ్రుత్వా ముచ్యతే జన్తుర్జన్మమృత్యుభయాన్నుప ॥ ౭॥

నిఃసపత్నాః పురా హ్యసన్నిర్భయా దివి నిర్జరాః ।
వైరభావమజానన్తః సతతం సుఖవర్తినః ॥ ౮॥

ఏతస్మిన్నస్తరే బ్రహ్మో చిన్తయామాస చేతసి ।
నిరాన్తకాః సురా నిత్యం నిశ్చింతాః సర్వదా ముదా ॥ ౯॥

క్రీడన్తి వివిధైర్భౌగైః కేవలం విషయాకులాః ।
న జానన్తి పరం బ్రహ్మ యేన విశ్వమిదం తతమ్ ॥ ౧౦॥

దుఃఖలేశో న చైవాస్తి హృది యేషాం సదోత్సుకాః ।
 భయేన భజతే లోకః స్వధర్మం నాన్యథా సుఖీ ॥ ౧౧ ॥
 దుర్మేధసో దురాచారాః కామభోగపరాయణాః ।
 త్యజన్తి నితరాం ధర్మమధర్మనిరతాః పరమ్ ॥ ౧౨ ॥
 వర్తతే భువనేష్వేషామన్యేఽపి దురితానుగామ్ ।
 వృత్తిం భజన్తి పాపిష్ఠాః సా సృష్టేః క్షయకారిణీ ॥ ౧౩ ॥
 తస్మాదేషు భయం కిఞ్చిత్స్పృజామి పరిదుఃసహమ్ ।
 తేన నేన్ద్రాః సురా నిత్యముద్విగ్నహృదయాః కిల ॥ ౧౪ ॥
 సుఖముత్సృజ్య సద్భావం భజన్తి దురితాపహమ్ ।
 ఇతి యావద్విధిశ్చిత్తే సఞ్చోతయతి కేవలమ్ ॥ ౧౫ ॥
 తావద్దితిః సమాయాతా కశ్యపస్య ప్రియాం సతీ ।
 ప్రణమ్య దణ్ణవద్దేవం బ్రహ్మోణం కమలాసనమ్ ॥ ౧౬ ॥
 పూజయామాస విధివత్స్వంశురం స్వగురోర్గురుమ్ ।
 తస్థా నమ్రతరా తత్ర మౌనమాశ్రిత్య సుప్రభా ॥ ౧౭ ॥
 అథ దేవః ప్రజానాథః క్షణాదూర్ధ్వమవేక్ష్య చ ।
 దేవాదాత్మవధూం ప్రాప్తామశ్యత్ పురతః స్థితామ్ ॥ ౧౮ ॥
 ప్రహస్య భగవాన్ సర్వం చిన్తితం హృది యత్పురా ।
 మేనే తత్ సఫలం దృష్ట్వా స్సుషా దైవప్రచోదితామ్ ॥ ౧౯ ॥
 సాఽపి తం సుప్రసన్నస్యమమివీక్ష్య దయానిధిమ్ ।
 ఉవాచ విధిమామస్త్య ప్రజాకామా పతివ్రతా ॥ ౨౦ ॥
 దేవదేవ జగన్నాథ భక్తకామప్రపూరక ।
 మయి కారుణ్యపూర్ణాం త్వం దృష్టి దేహి జగద్గరో ॥ ౨౧ ॥
 అప్రజాఽహం ప్రజానాథ దృష్ట్వా దేవాంస్తథావిధాన్ ।
 దునోమి హృదయే నిత్యం సపల్యాః పరితః సుతాన్ ॥ ౨౨ ॥
 స్త్రీస్వభావాన్మహాభాగ మత్సరగ్రస్తమానసా ।
 ప్రార్థయే హి వరం త్వత్తః సుతో యేన భవేన్మమ ॥ ౨౩ ॥
 ఏకోఽపి గుణవాన్ పుత్రస్త్రిలోక్యవిజయీ మహాన్ ।

సౌఖ్యం దదాతి వై పిత్రోరైహికాముష్మికం ప్రభో || ౨౪||

తథా మే భవితా పుత్రః శూరో బలసమున్నతః |
జితారిః ప్రసభం దేవాన్విజేతా రణమూర్ధని || ౨౫||

ఖ్యాతః సర్వేషు లోకేషు సమ్పాదయ తథావిధమ్ |
ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్యా దితేరూర్జితమాత్మభూః || ౨౬||

స్వాచిన్వితం చ సంస్మృత్య తస్మిన్ కాలే వధూం ప్రతి |
ఉవాచ ప్రహసన్ దేవి సిద్ధస్తేఽద్య మనోరథః || ౨౭||

భవితా తే సుతః సుభ్రు లోకజిత్ క్రోధవర్జితః |
దేవాన్ సర్వానిమజ్జోతా మహాబలపరాక్రమః || ౨౮||

గచ్ఛ త్వం కశ్యపం దేవి కాలే సస్తుష్టమానసా |
గుణైః సన్తోష్య భర్తారమిచ్ఛ్చిృతం ప్రాప్స్యసే ద్రువమ్ || ౨౯||

ఇత్యుక్త్వా తాం తతోవేధా వినసర్జ సుషాన్తతః |
సాఽపి దేవీ యథాకాలే కశ్యపం సముపస్థితా || ౩౦||

ప్రేక్షా చాటువచోభిస్తమాభినన్ద్య పతిం ముదా |
కశ్యపోఽపి తయా సాధ్వ్యా రేమే సుప్రీతమానసః || ౩౧||

జ్ఞాత్వా విధివిధానం తత్రత్యాం గర్భమథాత్ ప్రభుః |
దధార గర్భం కిల కశ్యపాత్ సా దితిర్మహోగ్రం పరమం ప్రగల్భమ్ || ౩౨||

కాలేన వృద్ధి సహసాఽప తస్య ద్యుత్యా దిశో రేజురధోర్ద్వరూపాః |
అథ సా సుషువే పుత్రం బాలార్కసమతేజసమ్ || ౩౩||

సర్వసమృత్ప్రభుం చోగ్రం సువర్ణవపుషం దృఢమ్ |
దైత్యరాజమనాధృష్ట్యం దేవదానవమానవైః || ౩౪||

హిరణ్యకశిపుస్తత్స దదౌ నామ పితామహః |
ఉత్పన్నమాత్రః సహసా వవృద్ధే కిష్కుపఞ్చకమ్ || ౩౫||

ఉత్థాయ సహసా మాతుః సకాశాత్తపనే వనమ్ |
యయావతిబలోన్మత్తః క్రోధీ మానీ చ నిర్భుణః || ౩౬||

గత్వా గోకర్ణమాఖ్యాతం క్షేత్రం సిద్ధికరం పరమ్ |
తపస్తత్ర చచారోగ్రం దేవైరపి సుదుష్కరమ్ || ౩౭||

దివ్యవర్షనహస్తం చ తపస్తప్తా మహాసురః ।
 వ్యాకులం తపసా తస్య సకలం చాభవత్ జగత్ ॥ ౩౮॥
 సభయం జగదాలోక్య విధాతా దైత్యపుంగవమ్ ।
 వరోణ శమయంస్తత్ర ప్రయసౌ హంసయానగః ॥ ౩౯॥
 హిరణ్యకశిపుం దృష్ట్వా తపసా పరివర్ధితమ్ ।
 ఉవాచ ప్రహసన్ వాచా మేఘగమ్భీరనాదయా ॥ ౪౦॥
 వత్సా తుష్టోఽస్మి తే బ్రూహి కిం కామం కరవాణ్యహమ్ ।
 ఇత్యాకర్ణ్య విధేర్వాక్యముత్థాయ కరసమ్ముటః ॥ ౪౧॥
 ప్రణీపత్య జగద్యోనిం వినయానతకన్ధరః ।
 ఉవాచ ప్రసభం దైత్యః సమోబధ్య స్వపితామహమ్ ॥ ౪౨॥
 పితామహ మహాభాగ ప్రసన్నోఽసి యది ప్రభో ।
 తదా వరాన్ ప్రయచ్ఛ త్వం మమేష్ఠాన్ వరదాయక ॥ ౪౩॥
 తచ్చుత్వా వచనం తస్య హిరణ్యకశిపోర్మహత్ ।
 జగత్సృష్టా స్వయమ్భితః కిం మాం యాచిష్యతే పరమ్ ॥ ౪౪॥
 శనైరువాచ తం వేధాః ప్రార్థయస్వ హ్యోభిప్సితమ్ ।
 అథాసౌ దితిజః శ్రీమాన్ హిరణ్యకశిపుర్వరాన్ ॥ ౪౫॥
 ప్రార్థయామాస తానిష్ఠాన్ వరాన్నుపతిసత్తమ ।
 దేవదానవదైత్యేభ్యో మనుష్యేభ్యస్తథా విభో ॥ ౪౬॥
 తిర్యక్ కృమిపతక్లేభ్యో న భయం మమ జాయతామ్ ।
 న దివా న చ మే రాత్రౌ నాకాశే న ధరాతలే ॥ ౪౭॥
 నాన్తరామరణం మే స్యాన్న శస్త్రాస్త్రజలాగ్నిభిః ।
 త్ర్యైలోక్యం వశగం మే స్యాదమరత్వం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ౪౮॥
 శ్రుత్వా తత్ప్రార్థితం ప్రాహ తథేత్యమరతాం వినా ।
 సురశ్రేష్ఠస్తతః శీఘ్రం స్వీయం ధామ యయౌ పునః ॥ ౪౯॥
 చిరం న సాధునా స్థేయం ఖలస్యాయై పాపదృక్ ।
 సాధుం హి వచసా గృహణాత్యతః స్వల్పచరో భవేత్ ॥ ౫౦॥
 దైత్యోఽపి ధాతరి గతే స్వహితం విధాయ

జ్ఞాత్వాఽఽత్మనాస్త్రిజగతోఽప్యధికత్వముచ్చైః |

సర్వం సమాప్య పరిహృత్య చ తాపసానాం

వేషం స్వయం సకలదైత్యపతిర్బభూవ || ౫౧||

తతః సపాతాలతలం ప్రవిశ్య జిత్వా సమస్తాన్ సుతలాధిపాంశ్చ |

భువం క్షణాదేత్య సభూమిపాలాన్ సర్వాన్ వశీకృత్య దినేస్తనూజః || ౫౨||

ఈయేష జేతుం స చ నాకపాలనిర్ద్రస్త్రియాం తాం నగరీ బలోయః |

అథదేవైః శ్రుతో దైత్యో బలవాన్ వరదర్పితః || ౫౩||

స్వస్థాం జేతుమియాసుశ్చ చింతామాపేదిరేఽమరాః |

భయభీతాః సురాస్తత్ర సర్వే సక్లత్య చాబ్రువన్ || ౫౪||

కిం విధేయమితో దైత్యః సర్వాన్నో జేతుమిచ్ఛతి |

సత్వరం భయనాశార్థముపాయాన్ కురుతాచిరమ్ || ౫౫||

తతః పురాణీ దుర్గాణీ వివిధాన్యాయుధాని చ

బలాని శూరయుక్తాని కమకోష్ఠీషవన్త్యలమ్ || ౫౬||

అగ్నియన్త్రాణీ ఘోరాణీ వప్రప్రాకారభిత్తిషు |

సుగుప్తాస్తే నిదధిరే సిద్ధాన్యన్యాని చాసకృత్ || ౫౭||

ఏతస్మిన్నన్తరే దైత్యః స్వపురిం సహసాహ్యగాత్ |

సత్వరం నన్దనోద్ధానం విధ్వస్య బలభిత్పురీమ్ || ౫౮||

రురోధ పరితః సర్వే దైత్యాస్తస్థురుదాయుధాః |

తతో యుద్ధాయ నిర్యాతాః సురాః సజ్జాః స్వలఙ్కృతాః |

మరుత్వాన్ మత్తమాతక్లమారుహ్య వరవర్మభృత్ || ౫౯||

శ్వేతాతపత్రేణ విరాజమానః సమున్నతః శ్రీపరిపూరితాఙ్గః |

వజ్రం కరేణోజ్వలితం దధానో యయౌ రణం నాకపతిర్మహేన్ద్రః || ౬౦||

తథైవమేష హుతభుగ్ లులాయం

ప్రేతాధిపశ్చాధిరురోహ శీఘ్రమ్ |

అన్యేఽపి యానాని దివౌకసౌ భృశం

సంస్థాయ సజ్జాః సమరాయ నిర్యయః || ౬౧||

ఉభే సైన్యే సమాయాతే సమరాయ సుదుర్జయే |

తతః సమభవత్యుద్ధం తుములం రోమహర్షణమ్ || ౬౨||

శస్త్రాస్త్రపరమం ఘోరం చణ్డముణ్డాఙ్గీతం బహు ।
 యుద్ధే వినిర్జితా దేవాః శస్త్రాస్త్రైః శకలీకృతాః ॥ ౬౩॥
 పరాభూతా సురాస్తేన దైత్యరాజేన చాఖిలాః ।
 పలాయిత్యా గతాః సర్వే మత్వా తం వరదర్పితమ్ ॥ ౬౪॥
 వైకుణ్ఠభువనం రాజన్ బ్రహ్మాన్ద్రప్రముఖాః సురాః ।
 హిరణ్యకశిపుః సర్వానథ జిత్వా సురాన్ స్వయమ్ ॥ ౬౫॥
 పునర్భవం సమాయాతః సైన్యేన మహతా తతః ।
 ఏకస్మిన్ వసతిం చక్రే పురే హైమవతే శుభే ॥ ౬౬॥
 కదాచిచ్ఛుక్రమానాయ్య తం పప్రచ్ఛ దితేః సుతః ।
 సర్వ దైత్యగురో కావ్య సర్వే విబుధసత్తమాః ॥ ౬౭॥
 క్వేదాసీం వసతిం చక్రుర్న తాన్జానాతి తత్వతః ।
 కథం తే మత్కరే యాన్తి వదోపాయం మహామతే ॥ ౬౮॥
 నిశమ్య దైత్యవాక్యం స శుక్రః పరమతత్వవిత్ ।
 దైత్యరాజాయ దేవానాం వృత్తాన్తం సమభాషత ॥ ౬౯॥
 శ్రృణు దైత్యపతే పూర్వం నారాయణమనామయమ్ ।
 ధాతారం జగతశ్చాపు శయానో విశ్వతోముఖమ్ ॥ ౭౦॥
 సృష్టిస్థితివినాశానాం కారణం పరమాద్భుతమ్ ।
 తమాదికారణం గత్వా దేవాః ప్రాణ్ణాలయోఽబ్రువన్ ॥ ౭౧॥
 దేవదేవ జగన్నాథ జగత్ఫలవిదానాశన ।
 శ్రృణు విజ్ఞప్తిమస్మాకం వయం భయవిమోహితాః ॥ ౭౨॥
 తద్భయస్య గతిం దేవ చిన్త్యతామాశు మాపతే ।
 హరిరువాచ-
 కుతో వో భయముత్పన్నం యేన యూయం విమోహితాః ॥ ౭౩॥
 సమాచక్ష్యం మహాభాగాస్తద్ధరామి న సంశయః ।
 శుక్ర ఉవాచ-
 తద్ హరేర్భాషితం శ్రుత్వా లేఖాన్తం పునరబ్రువన్ ॥ ౭౪॥
 దేవ జానీహి నః ప్రాప్తం భయం భావి దితేః సుతాత్ ।
 కదాచిత్ సా దితిః ప్రాప్తా బ్రహ్మణః సదనం ప్రభో ॥ ౭౫॥

పూజితః పరయా భక్త్యా తయా సాధ్వాస్య పితామహః ।

తత్పూజయాఽతిసన్నప్తస్తమువాచ స్మితాననః ॥ ౭౬ ॥

అయి వత్సే కిమర్థం త్వమాగతాఽసి గృహం మమ ।

యస్తే కామోఽస్తి హృదయే తం బ్రూహి కరవాణ్యహమ్ ॥ ౭౭ ॥

ఇత్థం సమాకర్ణ్య వచః సమీరితం స్వయమ్నూభ వా హృష్టముఖీ సతీదీప్తిః ।

నత్వా విరిఞ్చి బహుకాలసమ్భృతం కామం స్వకీయం స్వయమబ్జజం జగౌ ॥ ౭౮ ॥

అహం వరిష్ఠా కిలకశ్యపస్య ప్రియాఽన్యపత్నీషు మమాల్యభాగ్యాత్ ।

న సమ్భృతః కామ ఇహ ప్రజాయాః ప్రజాపతే తే న దునోమి నిత్యమ్ ॥ ౭౯ ॥

తస్మాత్ ప్రభో త్వామితి ప్రార్థయేఽహం ప్రదేహి పుత్రం సుఖదం వరిష్ఠమ్ ।

తతో విధిస్తన్మృఖతోఽభిలాషం శ్రుత్వా దదౌ సా స్వగృహం జగామ ॥ ౮౦ ॥

వయం తతో భీతతరా మురారే త్వామద్య సర్వే శరణం ప్రపన్నాః ।

తస్మాత్ఫయాత్ పాహి జగన్నివాస నోపేక్షణీయాః స్య వయం త్వదీయాః ॥ ౮౧ ॥

ఇతి శ్రుతం తేన సురేంద్రభాషితం మురారిణా శఙ్ఖగదారిధారిణా ।

విహస్య దేవానవదన్మృచుర్విభుర్భయం యతో వస్సమయే హినస్మి తమ్ ॥ ౮౨ ॥

సుఖేన వై గచ్ఛత నిర్గతజ్వరాః సురాః స్వధామాని మనోహరాణి ।

యదా న దైత్యో భవతామలీకం కర్తుం సమీహేత తదా పునర్మమ ॥ ౮౩ ॥

స్థానం సమాగచ్ఛత తస్య సర్వం వృత్తాస్తమాఖ్యాతుమమరం చ మహ్యమ్ ।

ఇత్థం పురా తేన సురామురారిణా సుసాత్వితాః స్వాని గృహాణి తే యయుః ॥ ౮౪ ॥

అథ త్వయా తే సమరే వినిర్జితా గతాః పునః శ్రీరమణస్య మన్దిరమ్ ।

త్వయా జితం సామరముగ్రతేజసా జగత్ప్రభో తత్ కథితం జగత్ప్రభుమ్ ॥ ౮౫ ॥

వైకుంఠ సాన్యధునా నివిష్టాః సుఖే సురాస్త్యక్తభయాః సమస్తాః ।

త్వయా న జేతుం పరిశక్యతే విభో సురక్షితాస్తేన జనార్దనేన ॥ ౮౬ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ-

హిరణ్యకశిపుస్తస్య శుక్రస్య వచనం స్ఫుటమ్ ।

నిశమ్య క్రోధదీప్తాసౌ హరౌ ద్వేషమకల్పయత్ ॥ ౮౭ ॥

తదారభ్య మహాద్వేష్టో హృద్యవర్తత విద్విషః ।

న తస్య పూజనం చక్రే న మానయతి వైష్ణవాన్ ॥ ౮౮ ॥

పరాభూతాః సమస్తాస్తే హరిభక్తాః సురద్విషా |
 మూర్తయోఽపి హరేః సర్వా మజ్జితాస్తేన సాగరే || ౮౯ ||
 ప్రాసాదా పతితా సర్వే దేవతానాం భువి స్థితాః |
 ఘర్షణం కృతవాన్ ఘోరమృషయోఽపి వినాశితాః || ౯౦ ||
 అథ కాలేన మహతా హరిరైత్య వధాయ చ |
 అకరోన్మతిమాభాష్య విబుధాన్నికటస్థితాన్ |
 శ్రుణుతామరముఖ్యా మే వాక్యం దైత్యవధాశ్రితమ్ || ౯౧ ||
 జగత్రయం తేన దురాత్మనా భృశం ప్రతాపితం చోద్ధతమార్గవర్తినా |
 అసహ్యమేతన్మమ తస్య జాతం నిహన్మి తం శీఘ్రతరం దురాసదమ్ || ౯౨ ||
 ఇతః పరం నైవ చిరం హి కుర్యాం వ్రజామి తద్ధామ నియన్ముద్ధతమ్ |
 ఇత్సుక్రవాన్ దేవపతిః స్వయం హరిః స్వాంశేన దైత్యేన్ద్రగృహే సుతోఽభూత్ || ౯౩ ||
 దేవదేవః స్వయం విష్ణుర్వైకుణ్ఠః కమలాపతిః |
 హిరణ్యకశిపోః పల్యాం స్వాంశేనావిర్భూమావ హా || ౯౪ ||
 హిరణ్యకశిపోః పత్నీ పాతివ్రత్యగుణైర్యుతా |
 దధార గర్భం పరమం దైత్యవంశవివర్ధనమ్ || ౯౫ ||
 అథ సా సమయే దేవి సుషువే పుత్రమద్భుతమ్ |
 నామ్నా ప్రహ్లాదమిత్యేవం విఖ్యాతం భువనత్రయే || ౯౬ ||
 హిరణ్యకశిపుః పుత్రం జాతం శ్రుత్వా మనోహరమ్ |
 స్నాత్వా సచైలమాసీయ గురుం కావ్యమువాచ హా || ౯౭ ||
 కిం కార్యమధునా విప్ర పుత్రే జాతే మయా వద |
 శుక్రః ప్రాహ తదా దైత్యం మజ్గలస్నానకారిణామ్ || ౯౮ ||
 దైత్యాధిప మహారాజ జాతకర్మణి సంస్థితే |
 విధివజ్జాతకర్మాద్య కర్తవ్యం పుత్రజన్మని || ౯౯ ||
 హిరణ్యం ధేను వాసాంసి ముక్తారత్నాదికం చ యత్ |
 ధాన్యరాశిస్తథా చాన్యదశ్వకుఞ్చర వైభవమ్ || ౧౦౦ ||
 దేహి ద్విజేభ్యశ్చాన్యేభ్యో దీనానాథేభ్య ఏవ చ |
 అద్య ధన్యతరం దైత్య పుత్రజన్మదినం శుభమ్ || ౧౦౧ ||

పుత్రలాభాత్ పరో లాభో నాస్తి త్రిభువనే మహాన్ |
 తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన దేయం సర్వం ద్విజాతయే || ౧౦౨||
 ఇతి తస్య గురోర్వాక్యం ధర్మ్యం శ్రుత్వా స దైత్యరాట్ |
 స్వభృత్యానాహ సామాత్యాంస్తథా కోశాధికారిణః || ౧౦౩||
 ధనమానీయతాం క్షిప్రం దాతుమిచ్ఛామి చామితమ్ |
 తదాజ్ఞయాఽథ తద్ధృత్యా ధనం బహులమాహరన్ || ౧౦౪||
 సర్వం తదద్విజసాత్ కృత్వా హస్త్యశ్వరథసంయుతమ్ |
 తథా దీనాన్ధకుబ్జేభ్యః శుక్రాయ చ దదౌ బహు || ౧౦౫||
 స బాలో వవృథే నిత్యం శుక్లపక్షే యథా శశీ |
 స సాంవత్సరికో బాలో హరిస్మరణలాలసః || ౧౦౬||
 బాలభాషణకైర్నిత్యం విష్ణునామాని గాయతి |
 తచ్చుత్వా సపితా తస్య ప్రహ్లాదస్య చ దైత్యరాట్ || ౧౦౭||
 న జానాతి శిశోర్వాక్యమస్పష్టం గతవర్ణకమ్ |
 అక్షరారమ్భకాలే చ తస్యాదేశమథాకరోత్ || ౧౦౮||
 స బాలః స్వగురోర్గేహం జగామాక్షరలబ్ధయే |
 పితురాదేశస్తత్ర లిలేఖాద్భుతదర్శనః || ౧౦౯||
 గురుణా పారితానేశ్వ నాక్షరాణి పపాఠ సః |
 కకారాదిక్షకారాంతాన్యనవేక్ష్య హరిం పఠన్ || ౧౧౦||
 న శ్రృణోతి గురోర్వాక్యం న బిభేతి వ్యపేతభీః |
 నిర్భయో నితరాం దైత్యతనయః సనయో ముదా || ౧౧౧||
 స్వమత్యా హరినామాని పఠన్నాన్యమనాః శిశుః |
 గురుణా తాడితో వైవ స్వమతం హి జహాత్యసౌ || ౧౧౨||
 తదా గురురువాచైనమర్భకం భర్త్యయన్ పరమ్ |
 రే వత్స జనకస్తేఽద్య శ్రృణోతి తవ దుర్మతిమ్ || ౧౧౩||
 త్వాం చ మాం చ క్రుధా దైత్య దైత్యస్తాడయిష్యతి మన్యుమాన్ |
 ఏవం హి గురుణా బాలో భాషితోఽపి విచక్షణః |
 జగాద కిచ్ఛిదశుభం శుభం నో స్తబ్ధితోచనః || ౧౧౪||
 పునస్తథైవ తామేవ హరినామస్తజం జగౌ || ౧౧౫||

సమన్యుస్తద్గురుస్తస్య గత్వా జనకముద్ధతమ్ ।
 ప్రోవాచాయం తవ సుతః కథం దైత్యపతే ప్రియః ॥ ౧౧౬ ॥
 న చ మద్వచనం మూఢో మానయత్యపి కేవలమ్ ।
 హరినామస్మృతిం నిత్యం కరోత్యేవ న చాన్యథా ॥ ౧౧౭ ॥
 పాఠితోఽపి మయా నైవ పఠత్యనయపణ్ణితః ।
 కేనేదం శిక్షితం చాస్మై న చ తం వేదమ్యహం పఠమ్ ॥ ౧౧౮ ॥
 తాడనార్హో హి సోఽప్యత్ర యోఽన్యథా శిక్షయే శిశుమ్ ।
 తచ్చుత్వా పుత్రకార్యం చ చుకోప దితిన్దనః ॥ ౧౧౯ ॥
 నిర్భత్యర్య గురుమప్యాశు పుత్రమాహూయ మన్యుమాన్ ।
 ఉవాచ క్రోధతామ్రాక్షః ప్రహ్లాదం జ్ఞానినాం వరమ్ ॥ ౧౨౦ ॥
 అయి వత్స వద ఊప్రం శిక్షితం గురుణా చ తత్ ।
 శ్రుణోమి పరమం పుత్ర తాపత్రయహరం ముదా ॥ ౧౨౧ ॥
 యే పుత్రవన్తో మనుజాః సుతస్యానభావఘాఞ్చ విద్యాం వినయోపపన్నామ్ ।
 శ్రృణ్వన్తి పశ్యన్తి చ తస్య భాగ్యం తేషాన్న దూరేఽస్తి సుఖం పరత్ర ॥ ౧౨౨ ॥
 తాపత్రయం తే పరిహత్య శీఘ్రం భజన్తి సౌఖ్యం భువి దుర్లభం నరాః ।
 మౌర్ఖ్యం చ తస్యైవ విలోక్య దూరాత్ త్యజన్తి సర్వం న సుఖం వ్రజేతి ॥ ౧౨౩ ॥
 త్వమసి ప్రేయసాం శ్రేష్ఠ వద శిషాం గురోః కృతామ్ ।
 ఇతి దైత్యవచః శ్రుత్వా ప్రహ్లాదో వైష్ణవాగ్రణీ ॥ ౧౨౪ ॥
 నిర్భయః పితరం ప్రీత్యా ప్రోవాచ జనసంసది ।
 హరిః శిషాప్రదో నాన్యః సర్వసాక్షీ యతో హి సః ॥ ౧౨౫ ॥
 తమనాదృత్య కిం చాన్యదవాచ్యం వచ్చి భో పితః ।
 యస్య నామస్మృతిః సద్యః పాతకక్షయకారిణీ ॥ ౧౨౬ ॥
 విహాయ తాం కథం చాన్యజ్జనః స్మరతి మాదృశః ।
 వాసుదేవాత్ పరో దేవో నాన్యోఽస్తి భువనత్రయే ॥ ౧౨౭ ॥
 తం విహాయ నాన్యం వై భజామి జనకప్రియమ్ ।
 విష్ణునా వ్యాప్తమఖిలం జగత్ స్థావరజగ్గమమ్ ॥ ౧౨౮ ॥
 మూఢత్వాత్ తం న జానాతి జనో హ్యజ్ఞానమోహితః ।

సంసారబన్ధవిచ్ఛిత్త్యే నేవనీయో జనార్దనః ॥ ౧౨౯ ॥

తం ద్విషన్తి నరా మూఢాస్తే పతన్తి భవార్ణవే ।
నాస్తి తేషాం కదాచిద్వా దుఃఖాభేస్తరణం పునః ॥ ౧౩౦ ॥

యే భజన్తి హరిం తాత తే తరన్తి భవం క్షణాత్ ।
విముఖాస్తం మహాభాగ తే హి గచ్ఛన్త్యధోగతిమ్ ॥ ౧౩౧ ॥

తస్మాన్ ముకున్ద మధుసూదన చక్రపాణే
లక్ష్మీపతే యదుపతే నతపూరితార్థ ।
వైకుణ్ఠ మాధవ జనార్దన వాసుదేవ
సంసారతాపహరణాఘ్యత కేశవేతి ॥ ౧౩౨ ॥

నిత్యం పఠేదిహ పుమాన్ హరినామమాలాం
యః సంస్మరేదనిశమూర్జితపాదయుగ్మమ్ ।
తస్యాశు నశ్యతి భయం భజతః సమస్తం
కస్తం ప్రభుర్భవతి బాధయితుం సురక్ష్యమ్ ॥ ౧౩౩ ॥

ఇతి ప్రహ్లాదవచనం సమాకర్ణ్య దితేః సుతః ।
తం చుకోపాతితామ్రాక్షో భర్త్యయన్నిదమబ్రవీత్ ॥ ౧౩౪ ॥

రే రే మన్త త్యజాశు త్వం బాల చాపలమజ్ఞానా ।
ద్వైవ్యగోత్రే సముత్పన్నః కథం శత్రుం స్మరస్యలమ్ ॥ ౧౩౫ ॥

అస్మాకం శత్రవస్తాత తవ తేఽపి న తే హితాః ।
త్వదీయం సకలం రాజ్యం దేశకోశబలాత్మకమ్ ॥ ౧౩౬ ॥

మదీయవాక్యకరణాత్ భవిష్యతి న చాన్యథా ।
యది తద్భజనే బుద్ధిస్తవ పుత్ర సముత్థితా ॥ ౧౩౭ ॥

తర్హి దుఃఖం మహాత్రే స్యాన్మరణాదధికం తథా ।
మాతాపితోర్వచః పాల్యం పుత్రేణ హితమిచ్ఛతా ॥ ౧౩౮ ॥

తదన్యథా కృతం గర్వాధానిస్తస్య పదే పదే ।
ఇతఃపరం న వక్తవ్యం ద్విషన్నామ త్వయాసుత ॥ ౧౩౯ ॥

తన్నామశ్రవణాత్ కోపో జాయతే హ్రది మే మహాన్ ।
సామభావేన తే ప్రోక్తం పుత్ర కారుణ్యతో మయా ॥ ౧౪౦ ॥

అతో దణ్డార్హతాం యాసి యది భూయో వదిష్యసి ।

ఇమ్యక్ష్వోపరరామాథ హిరణ్యకశిపుః సుతమ్ ॥ ౧౪౧॥

సకోపస్య పితుర్వాక్యం ప్రహ్లాదేన శ్రుతం మహత్ ।

విహాయ భయమారాత్తమువాచ ప్రీతిపూర్వకమ్ ॥ ౧౪౨॥

న త్యజామి పితస్తస్య వాసుదేవస్య సంస్మృతిమ్ ।

న శత్రుర్హి హరిర్మిత్రం సుహృద్ధోత్రం పితా ప్రనూః ॥ ౧౪౩॥

జగతస్తం విహాయాన్యం న వేద్మి సుఖదాయకమ్ ।

గోవిందం భజతాం పుంసాం భయం న కలికాలతః ॥ ౧౪౪॥

కుతో దుఃఖం కుతో దైన్యం నరకస్య ఫలం కుతః ।

ఆనన్యభజనోపేతః పుమాన్నో లభతే భయమ్ ॥ ౧౪౫॥

కా వా చింతా నృణాం తాత నృహరిం భజతామిహ ।

మరణస్య భయం తేషాం యేషాం నో హృదయే హరిః ॥ ౧౪౬॥

భక్త్యా స్థిరత్వమాయాతి పరబ్రహ్మమయోహి సః ।

హరిర్హి ధృతో యేన స తు నిర్భయతామియాత్ ॥ ౧౪౭॥

ఇత్థమత్యుర్జ్జితం వాక్యం శ్రుత్వోవాచ స దైత్యరాట్ ।

కిమయం శత్రురూపేణ పుత్రో జాతో మమ గృహే ॥ ౧౪౮॥

హితం కథితవానస్మి న శ్రృణోతి హి మన్దఢీః ।

నిర్భయో మాం వదత్యుచ్చైర్జ్జలప్సన్ యత్కిఞ్చిదుద్ధతః ॥ ౧౪౯॥

త్యజామ్యేనం యది సుతం తర్హి తన్నైవ శోభనమ్ ।

అసితిర్మహతీ జాతా శత్రుపక్షో గృహే మమ ॥ ౧౫౦॥

సముత్పన్నః కిముత్పన్నం మమ భాగ్య క్షయాయ వై ।

గృహేషు వసతాం పుంసాం త్రయోఽమి సుఖహేతవః ॥ ౧౫౧॥

కలత్రం రూపసమృన్నం పిత్రోర్వచనకృతసుతః ।

థేష్టం వసుభోగార్థం విగుణం సుఖదం న తత్ ॥ ౧౫౨॥

యస్య నాస్తి గృహే భార్యా సాధ్వీ రూపగుణాన్వితా ।

తనయో వినయీ తస్య పురుషార్థఫలం కుతః ।

తస్య ధిగ్ జన్మ దుర్బుధ్దే కేవలం దుఃఖభోగినః ॥ ౧౫౩॥

అస్తు వా మమ కా చింతా పుత్రహేతోరనాథవత్ ।

త్యజేదేకం కులస్యార్థే గాఢేయం పరివర్జితా || ౧౫౪ ||
 దుర్మయం దుష్టచరితం స్వపుత్రం కులపాంసనమ్ |
 త్యజన్తి మానినః శూరాస్తస్మాదేనం త్యజామ్యహమ్ || ౧౫౫ ||
 ఇత్థం విచిత్య దైత్యేన్ద్రో మనసా క్రోధమావిశత్ |
 స క్రుధా తాన్ మహోద్రిక్తాన్ స్వభృత్యానాదిదేశ హ || ౧౫౬ ||
 రే రే భృత్యాః కులాఙ్గారమిమం నయత దుర్మతిమ్ |
 వధ్యతామాశు శస్త్రాఘ్నైర్నాత్ర కార్యా విచారణా || ౧౫౭ ||
 యది మచ్ఛాసనం మూఢా వఙ్చయిత్వా కులాధమమ్ |
 జీవన్తం ముఙ్చతాం సద్యః శిరాన్యేవ హరామి వః || ౧౫౮ ||
 ఇత్థం నిశమ్య దితిన్దన శాసనం
 తే దైత్యానుగాః కామచరాః సమస్తాః |
 హాహా రవేణ జవినో జగృహఃర్షితాన్తం
 దైత్యరాజతనయం వినయోపపన్నమ్ || ౧౫౯ ||
 నిన్యర్బహిర్వధభువం ధృతపాణియుగ్మం
 కోలాహలేన మహతా సహపౌరవర్జైః |
 సర్వాపరాధినమివావగృహీతచౌరం
 శస్త్రాస్త్రపాశవిషవహ్నిజలాభిఘాతమ్ || ౧౬౦ ||
 అథ తం కృపయావిష్టాః ప్రోమస్తత్ప్రసేవకాః |
 అపి వత్స మహాభాగ శ్శ్రేణు ప్రహ్లాద నో వచః || ౧౬౧ ||
 పితుర్వాక్యం త్వయా శ్రావ్యం గృహే స్థేయం యథాసుఖమ్ |
 తవ భృత్యా వయం సర్వే దాసీదాసహయాగజాః || ౧౬౨ ||
 రాజ్యం ప్రాజ్యం చ సర్వస్వం వసుర్రత్నమయం మహత్ |
 తస్యాఙ్గావశగాః సర్వే హన్మస్తాం నాత్ర సంశయః || ౧౬౩ ||
 ఉగ్రశాసకృత్తాతస్తవ వక్రోక్తిమన్యమాన్ |
 అవధ్యం త్వాం క్రుధా తాతః స వధాయ సమాదిశత్ || ౧౬౪ ||
 యది త్వం తస్య వాక్యం చ కరిష్యసి మహామతే |
 తదా నేష్యామహే తత్ర పునస్తాం పుత్రసన్నిధౌ || ౧౬౫ ||
 అయం తవ సుతః శ్రీమాన్దైత్యేన్ద్ర తవ శాసనమ్ |

కరిష్యతి న సన్దేహః కృపాం కురు మహామతే || ౧౬౬ ||

తతస్తే భవితా మోక్షో వధాదస్మాన్నుపాత్మజ |

తేషాం వాక్యం నిశమ్యాథ ప్రహ్లాదో దివ్యదర్శనః || ౧౬౭ ||

ఉవాచ పురుషాన్ ధీరః పిత్రాఽఽ దిష్టాన్ వధాయ తాన్ |

యూయం హింసత మాం శీఘ్రం తత్ర మాఽస్తు విచారణా || ౧౬౮ ||

హరిం వినా సుఖం సర్వం త్యజామి విషవత్ భటాః |

స త్రాతా సర్వజన్తూనాం పాపహర్తా నిరజ్ఞునః || ౧౬౯ ||

తేనేదం సకలం వ్యాప్తం హరిణా లోకధారిణా |

తత్ర వై మనసః స్థైర్యం భవేద్యది హి జన్మినామ్ || ౧౭౦ ||

న తేషామిహ వాఽన్యత్ర సంసారే దుర్లభం నృణామ్ |

సుకృతైర్బహుభిర్దేహీ హరౌ భక్తిం దధాతి హి || ౧౭౧ ||

ప్రసన్నే జగతాం నాథే సాయుజ్యమపి సిద్ధ్యతి |

ఇతి నిశ్చితమన్తస్థం జ్ఞాత్వా దైత్యసుతస్య తే || ౧౭౨ ||

క్రోధేన మహతా వ్యాప్తా తామ్రజా దైత్యనేవకాః |

నిహన్యూర్నిశితైః ఖడ్గైః శస్త్రాస్తైస్తరనేకధా || ౧౭౩ ||

న తాని శస్త్రాణి సుతేజనాని విశన్తి దైత్యేన్యసుతస్య దేహమ్ |

శిలాం సమాధాయ యథా సుతీక్ష్ణా నిస్త్రింశధారాః సహసా వినమ్రాః |

తథా శరీరం దితిజేన్ద్రసూనోః సమ్ప్రాప్య శస్త్రాణి తతో బభజ్జుః || ౧౭౪ ||

యదా న శస్త్రైః స మమార బాలస్తతోఽగ్నిమాదీప్య చ దైత్యభృత్యాః |

ఃఉద్ధృత్య తం దైత్యసుతం సుఘోరాస్తే నాగ్నినా తే దదహుః సమగ్రాః || ౧౭౫ ||

తథాఽగ్నినా పరివ్యాప్తః ప్రహ్లాదో న విషీదతి |

యథా గ్రీషోఽప్పణా తప్తః సుఖం చాస్తే జలాశయే || ౧౭౬ ||

తత్రాపి స హరిం స్త్రాతి సోఽపి పాతి తథావిధమ్ |

శాస్తేఽగ్నౌ స పునస్తద్వద్యధాపూర్వమవస్థితః || ౧౭౭ ||

తదోత్థాయ మహాఘోరా నిర్దయా దైత్యనేవకాః |

గుర్వీ శిలాఙ్గలే బధ్వా తం మమజ్జ మహాహృదే || ౧౭౮ ||

మజ్జయతం జలే దృష్టవా సంన్యాసినమివ ప్రజాః |

న మమజ్ఞ మహాధీరోఽలాంబునేవ సురక్షితః ॥ ౧౭౯ ॥

యథా కశ్చిజ్జలే యాతి తద్వద్ధితిజనన్దనః ।

హరినామజపాసక్తో న స జానాతి కింఞ్చన ॥ ౧౮౦ ॥

అథ తే విస్మయావిష్టాస్తద్ దృష్టవా లాఘవం శిశోః ।

తత్పిత్రే కథయామాసుర్నాయం వ్రజతి సజ్జయమ్ ॥ ౧౮౧ ॥

అస్మాభిర్హాతితో బాలః శస్త్రాగ్నిజలబన్ధనైః ।

న మృతిం యాతి కిం కుర్మః కిం వా జానాతి చేటకమ్ ॥ ౧౮౨ ॥

నిశమ్య తద్వచో దైత్యః సమన్యుర్వాక్యమబ్రవీత్ ।

కుత్సేఽస్తి హరిబ్రూహి కింవా స్థానం ప్రదర్శయ ।

అన్యథా త్వాం నిహన్మ్యద్య తీక్షణధారేణ చాసినా ॥ ౧౮౩ ॥

ఇత్యుక్త్వా సత్వరం దైత్యో వికోశం ఖడ్గమాదదే ।

సాక్షేపం తమువాచాథ మన్ద దర్శయ మే హరిమ్ ॥ ౧౮౪ ॥

తదాగ్రహం తతో జ్ఞాత్వా ప్రహ్లాదో దివ్యదర్శనః ।

ఉవాచ పితరం ఘోరం హరిః సర్వత్ర తిష్ఠతి ॥ ౧౮౫ ॥

రవేరర్ధాస్తనమయే తర్జన్యా నిర్దిశన్ పితః ।

అస్మిస్తమ్భే హరిర్మేఽస్తి సర్వవ్యాపీ జనార్దనః ॥ ౧౮౬ ॥

స్థావరం జగ్గమం సర్వం జగత్తేనాణురూపిణా ।

వ్యాప్తం తత్సత్తయా సర్వం చేష్టతే సర్వదా విభో ॥ ౧౮౭ ॥

అచేతనం తేన భవేత్సచేతనం స యాతి నానావిధతాం పునఃపునః ।

న తస్య కశ్చిన్మహిమానమజ్ఞసా జానాతి తం భగవన్తం ప్రపశ్య ॥ ౧౮౮ ॥

ఇత్యుక్త్వా పితరం భూయో నృసింహం స్త్రాతి నిర్భయః ।

ఇతి ధాష్ట్యం స విజ్ఞాయ పుత్రస్య దితిసన్దనః ॥ ౧౮౯ ॥

క్రోధేన మహతా దీప్తః ఖడ్గహస్తో మహాబలః ।

స్తమ్భముద్ధిశ్య వేగేన సహసైవోత్పపాత హ ॥ ౧౯౦ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే దేవో నారసింహాకృతిం దధౌ ।

తస్మింస్తమ్భే సునిర్భన్నే హరిరావిర్భూవ హ ॥ ౧౯౧ ॥

ఇతి శ్రీపద్మపురాణే వత్సగుల్మమాహాత్యే నృసింహతీర్థాఖ్యానే నృసింహావిర్భవో నామ
త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

Proofread by M K Barman

——
Vatsagulmamahatmye Nrisimha Akhyanam
pdf was typeset on August 4, 2025

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

